

Träna ordbilder med läskort

Innehåll

Lärrarhandledning

Ordlistor till läskorten

120 läskort uppdelade på tio nivåer

Mall till kuvert för läskort

Till läraren

Varför ska man träna ordbilder?

Målet med lästräning är att själva avkodningen så småningom ska bli automatiserad, så att eleven inte behöver lägga energi på hur hen ska läsa orden, utan kan fokusera på att förstå och njuta av innehållet. Läsforskningen visar att det är viktigt att eleven i slutet av årskurs 3 har utvecklat en automatiserad avkodning.

Att något är automatiserat betyder att hjärnan har lärt sig att utföra en uppgift av sig själv. Ett exempel på det är att du automatiskt alltid vet hur du ska cykla om du en gång lärt dig det. När du ska lära dig att cykla går all energi och uppmärksamhet åt till att veta hur du ska göra; hålla balansen, trampa och styra. Men efter ett tag gör du det så automatiskt att du nu kan ha fokus på *vart* du ska cykla, och inte längre behöver tänka på att trampa och hålla balansen. För att kunna cykla behöver man ju träna mycket i början och det behöver man göra för att automatisera läsningen också!

Ordbildsträning är en form av överinläring av olika bokstavs-kombinationer, så att man automatiskt känner igen ett ord när man möter det i en text. Det handlar alltså om att lära in ord som

en helhet, en bild, och att därmed inte behöva ljuda ihop orden varje gång.

Ordbilder avlastar arbetsminnet och ju fler ordbilder eleven lär sig, desto lättare och snabbare går läsningen och energin kan istället användas till att förstå innehållet. Att tidigt lära sig många vanliga korta ord som ordbilder är därför det första lilla steget mot att bli en god läsare med bra läsflyt, läsrytm och god läsförståelse.

Hur tränar man in ordbilder?

Man lär sig en ordbild genom att man möter ordet många gånger, men det är olika hur många gånger en person behöver innan ordet automatiskt blir en ordbild. Direkt som nybörjarläsare kan man börja lära sig många småord som snabbt ger en känsla av att lyckas, av att kunna läsa och av att kunna orden "utantill".

Läskorten

Läskorten är uppdelade i tio olika färgmarkerade nivåer med tolv kort i varje. Skriv ut och klipp ut korten. Laminera dem gärna för bra hållbarhet. Sist i materialet finns en mall för tillhörande kuvert för att samla korten och skilja de olika färgnivåerna åt. Använd gärna stadigt papper eller kartong till kuverten.

När eleven lärt sig de korta enkla orden på den första nivån tränar hen vidare på nästa. Tänk på att det är viktigt att läsa orden många gånger för att de verkligen ska bli automatiserade som ordbilder.

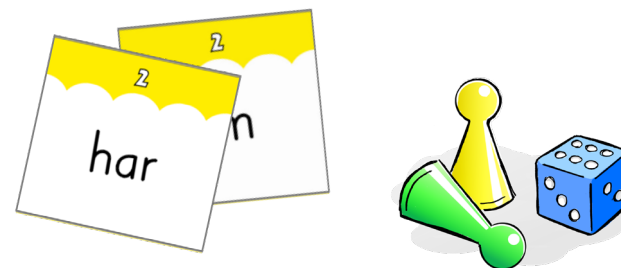
På följande sidor kommer några exempel på hur ni kan träna på ordbilder med hjälp av läskorten.

Träna i grupp:

- Introducera några ordbilder i taget och prata om hur ordet ser ut som en helhet, vad det står och vilka bokstavsljud som ingår i ordet. Sätt in ordet i en mening så att eleverna vet hur de ska använda ordet och vad det betyder.
- Förstora upp läskorten eller skriv upp orden ni tränar just nu i gruppen. Sätt upp dem på tavlan eller väggen så att de finns synliga hela tiden. Läs orden tillsammans i kör någon gång varje dag. Efter ett tag kan du istället dra ett kort i taget och visa så att ni gemensamt kan läsa ordbilden.
- Ringa in ordet i texter ni arbetar med gemensamt, t.ex. det ni skrivit tillsammans på tavlan eller i läsläxan eller andra småtexter ni arbetar med. Hur många ord kan ni hitta? Hittar ni ordet med någon versal också?
- Ta fram flera exemplar av varje läskort och dela ut så att alla elever får ett eller flera kort. När du håller upp ett kort ska alla, som har just det ordet, hålla upp sina kort och säga ordet tillsammans.
- Låt alla elever dra ett kort, men be dem att inte visa vilket ord de fått. Se till att minst två elever drar samma ord. Be sedan eleverna att gå runt och fråga varandra, läsa upp sin ordbild och försöka hitta alla andra elever som har samma ord.
- Skapa tomma bingobrickor med nio rutor och låt eleverna skriva in ord var de vill i rutorna. Ni kan börja med de tolv orden från en nivå, men vill ni ha en svårare bingobricka kan ni välja fler ordnivåer att utgå ifrån. Spela sedan bingo där läraren drar ett kort och läser upp ordet och eleverna kryssar för om de har skrivit det ordet i någon ruta. Fortsätt tills någon fått bingo.

Träna i par eller mindre grupper:

- Gör memoryspel av dubbla uppsättningar läskort. Blanda korten och sprid ut dem upp och ned på ett bord. Sedan gäller det att hitta korten med samma ord.
- Låt eleverna under en kort stund memorera vilka ord som ligger på bordet. Medan de andra eleverna blundar blandar sedan en elev korten och tar bort ett. Eleverna som blundat ska sedan lista ut vilket av korten som är borta.
- Gör en enkel spelplan eller en tallinje, t.ex. 0–50, och ta fram speljäser och en tärning. En elev slår tärningen och drar ett kort. Klarar eleven att läsa ordet flyttar hen sin speljäs lika många steg som tärningen visar, om inte får hen stå kvar till nästa gång. En utmaning kan vara att eleverna ska sätta in varje ord i en mening istället.
- Låt eleverna dra ett kort och försöka komma på så många rimord som möjligt till ordet på kortet. Här kan man variera genomförandet hur mycket som helst: Turas om att dra kort en och en eller arbeta två eller flera elever tillsammans. Säg orden eller skriv dem. Se vem/ vilka som kommer på flest ord inom en viss tid etc.

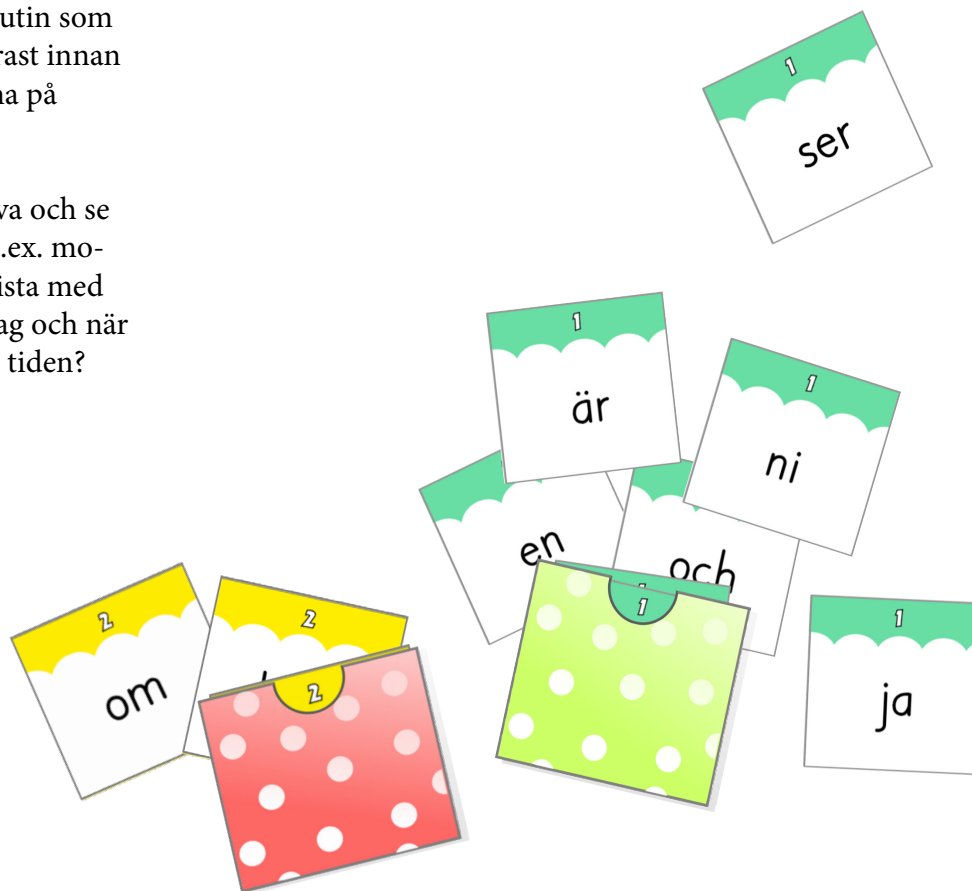


Träna enskilt:

- Skriv en remsa med orden eller ta några läskort i taget och tejpa fast på elevens bänk/bord. Eleven kan då läsa orden tyst för sig själv varje gång hen sätter sig på sin plats. Byt ut orden när de blivit automatiserade efter några dagar eller någon vecka.
- Ge eleven ett eget kuvert med ord på lagom nivå och låt eleven träna på korten i skolan eller hemma som läxa. Det är bra att försöka få till en bra träningsrutin med att läsa orden, t.ex. tre gånger varje dag i en vecka. Försök att i dialog med eleven hitta en tidsrutin som passar. Det kan t.ex. vara att läsa igenom orden efter varje rast innan man sätter igång med något annat, eller att läsa dem hemma på morgonen, direkt efter skolan och efter kvällsmaten.
- En del elever gillar tävlingsmomentet och kan testa sig själva och se om de läser snabbare för varje gång, genom att ta tid med t.ex. mobilen. De kan följa sin förbättring genom att göra en egen lista med tre tider för varje nivå: Första dagen/gången, efter någon dag och när eleven känner att orden sitter helt. Blir det någon skillnad i tiden?

Lycka till!

Mia Hallenbring
speciallärare i läs-, skriv- och språkutveckling



Ordlistor till läskorten

| 1 Enstaviga ord | 2 Enstaviga ord | 3 Enstaviga ord | 4 Enstaviga ord | 5 Enstaviga ord | 6 En-/två- staviga ord inkl. dubbel- teckning | 7 En-/två- staviga ord inkl. dubbel- teckning | 8 En-/två- staviga ord inkl. dubbel- teckning (ck) | 9 En-/två-/tre- staviga ord inkl. dubbel- teckning | 10 Frekventa ord inkl. dubbel- teckning och ljudstridig stavning |
|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|---|---|--|--|---|
| och | du | där | var | vår | skall | från | sedan | i dag | igen |
| en | de | här | vad | får | till | någon | fick | i går | säger |
| ett | den | när | vem | för | vill | något | tack | i kväll | göra |
| ja | det | med | hur | dit | att | eller | också | i morgon | gjorde |
| jag | han | men | hej | hit | alla | efter | vecka | i natt | kommer |
| är | hon | min | nej | mot | oss | upp | tycker | kunde | många |
| vi | om | man | vet | ska | sitt | finns | inte | hade | mycket |
| sa | som | ut | kan | er | mitt | honom | ingen | skulle | även |
| se | ha | ta | kom | ner | ditt | henne | inget | vilket | gick |
| ser | har | på | sin | mig | sina | hans | gång | vilken | annat |
| ni | in | så | din | sig | mina | hennes | över | denna | andra |
| nu | av | få | min | dig | dina | dem | under | detta | annan |

Träna ordbilder med läskort 1

| | | | |
|----------|----------|---------|----------|
| 1 och | 1 ja | 1 vi | 1 ser |
| 1 en | 1 jag | 1 sa | 1 ni |
| 1 ett | 1 är | 1 se | 1 nu |

Träna ordbilder med läskort 2

| | | | |
|-----|-----|-----|-----|
| 2 | 2 | 2 | 2 |
| du | det | om | har |
| 2 | 2 | 2 | 2 |
| de | han | som | in |
| 2 | 2 | 2 | 2 |
| den | hon | ha | av |

Träna ordbilder med läskort 3

| | | | |
|----------|----------|----------|---------|
| 3 där | 3 med | 3 man | 3 på |
| 3 här | 3 men | 3 ut | 3 så |
| 3 när | 3 min | 3 ta | 3 få |

Träna ordbilder med läskort 4

| | | | |
|----------|----------|----------|----------|
| 4 var | 4 hur | 4 vet | 4 sin |
| 4 vad | 4 hej | 4 kan | 4 din |
| 4 vem | 4 nej | 4 kom | 4 min |

| | | | |
|----------|----------|----------|----------|
| 5 vår | 5 dit | 5 ska | 5 mig |
| 5 får | 5 hit | 5 er | 5 sig |
| 5 för | 5 mot | 5 ner | 5 dig |

Träna ordbilder med läskort 6

| | | | |
|------------|-----------|-----------|-----------|
| 6 skall | 6 att | 6 sitt | 6 sina |
| 6 till | 6 alla | 6 mitt | 6 mina |
| 6 vill | 6 oss | 6 ditt | 6 dina |

| | | | |
|-------|-------|-------|--------|
| 7 | 7 | 7 | 7 |
| från | eller | finns | hans |
| 7 | 7 | 7 | 7 |
| någon | efter | honom | hennes |
| 7 | 7 | 7 | 7 |
| något | upp | henne | dem |

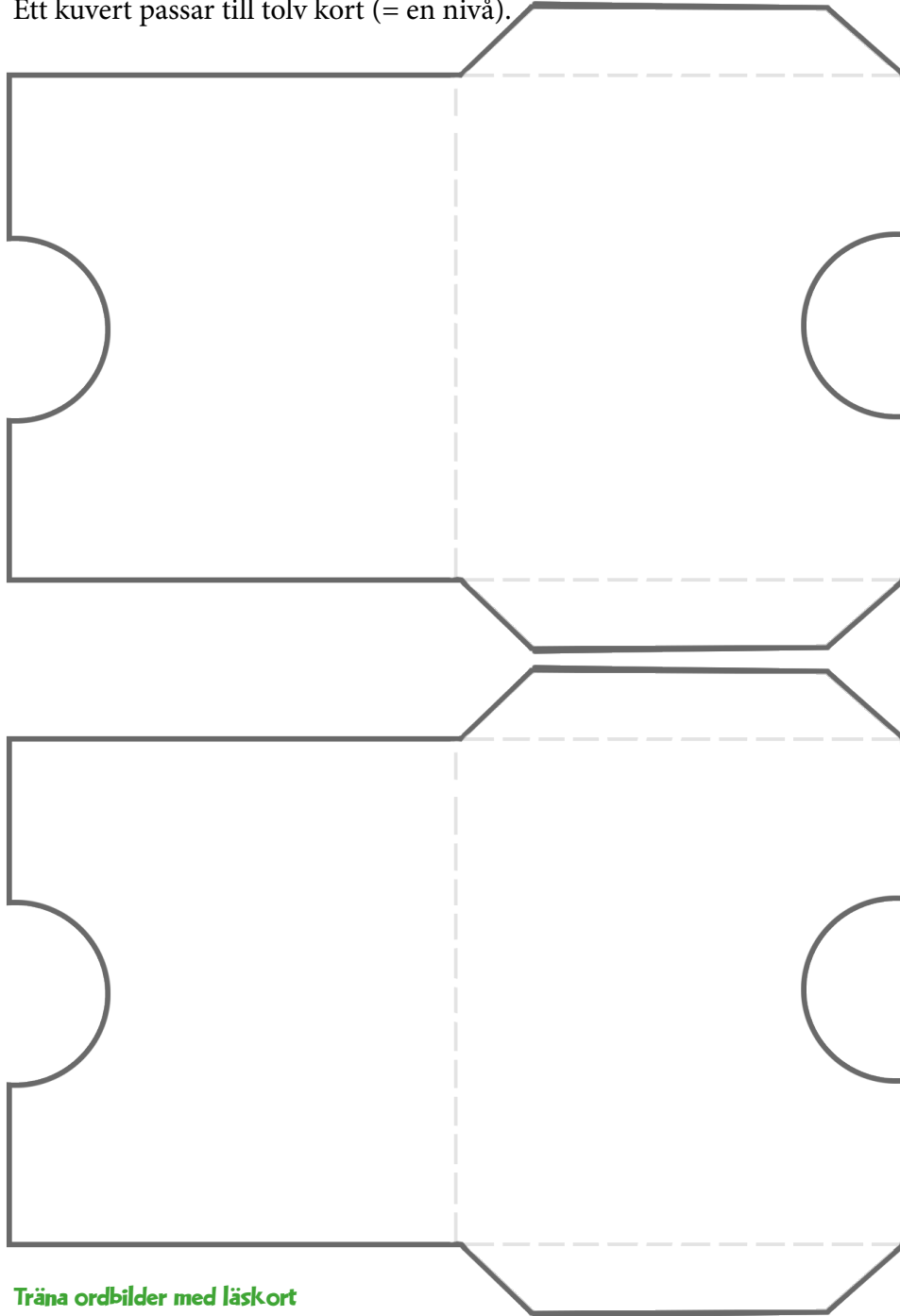
| | | | |
|------------|-------------|------------|------------|
| 8 sedan | 8 också | 8 inte | 8 gång |
| 8 fick | 8 vecka | 8 ingen | 8 över |
| 8 tack | 8 tycker | 8 inget | 8 under |

| | | | |
|--------------|---------------|-------------|-------------|
| 9 i dag | 9 i morgon | 9 hade | 9 vilken |
| 9 i går | 9 i natt | 9 skulle | 9 denna |
| 9 i kväll | 9 kunde | 9 vilket | 9 detta |

| | | | |
|-------|--------|--------|-------|
| 10 | 10 | 10 | 10 |
| igen | gjorde | mycket | annat |
| 10 | 10 | 10 | 10 |
| säger | kommer | även | andra |
| 10 | 10 | 10 | 10 |
| göra | många | gick | annan |

Kuvert till läskort

Ett kuvert passar till tolv kort (= en nivå).



1. Skriv ut. Välj gärna ett kraftigare papper.
2. Klipp ut och vik.
3. Fäst flikarna med lim eller tejp.

